

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 8 K — f. | Negyedévre — 2 K — f.
Félévre — 4 „ — „ | Egyes szám ára 16 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 6 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 3 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilvántartás 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán

Fiat iustitia!

Nem hiába mondja a latin közmondás, hogy változnak az idők s az emberek nemkülömben. Nemcsak a juniusi hűvös esős időjárásból mentünk át tikkasztó kánikulai hőségbe, de a kormányzópart vezetői is alapos változáson mentek keresztül. A tigrisekből bárányok lettek; a házszabályokon keresztülgázoló, az ellenzéket brutálisan kidobáló, a tüzzel-vassal „rendet csináló“ fenegyerekek béke után sóvárgó jóemberekké szelidültek. Tisza is, Beóthy is, meg Lukács is a béke szükségességéről nyilatkoznak.

Szép és keresztényi dolog a békeesség. Azt megbontani, annak létrejövetelét megakadályozni lelketlenség. De nem mindig. Lehetnek, vannak esetek, amikor a megbékülés az igazság sérelmét, a rossznak diadalát jelentené. Ilyen esetekben nincs helye a békülésnek.

Tiszáék nem őszinte szándékból kívánják a békét. Ők nem a sárba-

tiport nemzeti érdekek felemelését akarják. Őket most is az a cél vezeti, amelyért két hónappal ezelőtt nem áttartották világ csufjává tenni a magyar parlamentet. A hatalom megtartásának vágya. A legsivárabb önzés, mely a közérdeket csak egyéni érdekből szolgálja s az egyéni érdekeknek bármikor kész feláldozni a köz érdekét. A véderőtörvényt megszavazták súlyos közjogi sérelmeivel egyetemben, vérlázító házszabálysértések és brutalitások árán. Mert ezt kívánta egyéni érdekük. Ettől függött politikai létezésük. Ez volt Bécsnek megalkuvást nem ismerő parancsa. Megtették gondolkodás nélkül. Most pedig azt kívánják az a mindennél szentebb magánérdek, hogy béke legyen. Hogy lecsendesedjék a herosztrateszi munkájuk nyomán kelt felháborodás. Hogy ők nyugodtan pihenhessenek az erőszak babérain és zavartalanul folytathassák élősdie életüket. Ha az ellenzék még sokáig lázít, még sokáig felvilágosítja és felrázza az or-

szág közvéleményét, abból még baj lehet. Az még kilendíthetne egy pár urat a bársonyszékből. Ezért sürgetik Tiszáék most a békét. Ezért kívánnak fátyolt borítani a történetekre. De ezért igazán nem érdemes békét kötni és ezért egyenesen bűn volna a nemzeti géniusz boszuálló karját feltartóztatni. Lakoljanak a bűnösök vétkeik nagysága szerint.

Téves uton járunk azonban, ha csak személyi okokból ragaszkodnánk a szigorú politikai igazságszolgáltatáshoz. Sokkal súlyosabb, sokkal mélyebben fekvő okok teszik a magyar nemzetnek elsőrendű kötelességévé, hogy békülésről tudni se akarjon mindaddig, míg az alkotmányos jogrenden, a házszabályokon s a képviselői tekintélyen esett sérelmek gyökeresen nem orvosoltatnak. Osztrák ellenségeink ujjongó örömmel fogadták a magyar parlamentben történt események hírért. Nyiltan hangoztatták, hogy az nem a Tiszáék, hanem a császári akarat győzelme. Hogy Tisza meg-

Jó a vagyonos osztálynak.

Böskének a szavajárását ismeri az egész világ. Már tudniillik az ő világa, mely a vasuti állomástól a nagy piaczig terjed. Ez a világ a maga lakóinak éppen olyan tágas, s éppen olyan fontos, mint a fényes pesti körutak első emeleti lakóinak a dunaparti korzótól az operáig lakozó vagy esatangoló világ. Fiatal lányok s vénülő mamák körében már egész közmondássá vált: „Hogy Böske szokta mondani.“

Böske pedig minduntalan azt az egyet szokta mondani. Egész derűs, kicsi életköltészetében ebben az egy mondásban nyilvánult meg. — Hol vette, hol nem, hallomásból szedte-e föl vagy olvasásból, vagy talán csak a maga okos kis fejéből, — de bizonyos, hogy már 10 éves kis leány korában az ajkára szökött.

Böske legkedvesebb barátjáné a háztulajdonos bankdirektor leánya volt. Egyidősök voltak s mindkettőt, Erzsébetnek keresztelték; amiből persze az következett, hogy a nagy piacon könyöklő diszes uri lakásban Ellának nevezték a ház kisasszonyát, míg a másik gyermeket csak Böskének szólították a hátulsó, nyáron poros, ősszel sáros, szűk utcára néző, háromszobás szerény lakásban.

A két kis leány együtt játszadozott. A gyöngécske Elzát szívesen engedték az orgonavirágos, jázminbokros nagy tágas udvarra. S ha egyszer oda kijutott, német bonne, francia játszótárs nem kellett többé. Csak Böskével szeretett szíve szerint játszani, szaladgálni.

Majd 10 évig állt már közöttük a barátság, mikor először esett meg a híres kiszólás.

Az történt, hogy Elza kezében egy piros napernyővel jött ki az udvarra. Nagy begyeskedve sétált vele, jobbra-balra forgatta, kinyitotta meg becsukta, mutogatta a nyelét, a fogóját, tenyerében tánczoltatta, ujjain pörgette, kényesen lóbálta, míg Böske lelkes elragadtatással bámulta a pompás jószágot. Olyan tüzes piros selyem, olyan czifrán faragott nyél nincs is tán több a világon! Ugye szép? — kevélykedett a csodás napernyő boldog birtokosa. — Gyönyörű! — bizonyította Böske mély meggyőződéssel s hozzá tette: — Jó a vagyonos osztálynak!

Talán nem is egészen tudta, mit mond. Talán csak öntudatlan ösztönből ismételt meg nem értett szavakat. Nem volt abban árnyéka se irigységnek, sejtelve se panasznak. Csak úgy ejtette, mint mikor az iskolában főlészólták: Mondj egy állító mondatot. S az ember kimond valami megdönthetetlen, bizonyos igazságot: Az ég kék, a cukor édes. Ki akarna azon megütöközni, hogy az ég kék, a cukor édes, az új napernyő piros és azon a nem kevésbé igaz tényen, hogy jó a vagyonos osztálynak.

Ártatlan lelkű Böskének bizony nem is jutott eszébe zokon venni ezeket a tényeket.

Hanem az a furesa, hogy sem az ég kéksége, sem a cukor édessége nem szökött oly sokszor Böske szívéből ajkára, mint az a másik nagy igazság: Jó a vagyonos osztálynak. Ma egy czípő, holnap egy ka-

lap, zongora, tennisz, kocsizás, fürdőzés; az egyetlen, kényesztetett leány minden jónak való dúslakodása ott vonult végig egész közvetlen közelségben a szerény kis barátnő előtt. Utóbb a zsurok, a színházi és bál esték mulatságai, a hódítás gyönyörűségei is elkövetkeztek.

Böskét azonban olyan fehér lélekkel, olyan rózsaszínű kedélylyel áldotta meg a legfőbb Jóság, hogy őt soha meg nem csipte az irigység mérges fulánkja. Igazi esztéta az, aki érdek nélkül tud gyönyörködni a szépben. Vannak is elegendő, akik így tudják élvezni egy hegyvidék, egy vizesés, egy szobor, egy középület szépségét; kevesebben, akik szintugy méltányolnak egy szép, uri parkot, egy villát, egy festményt; még anynyian se egy drága ékszer, nemes prémet, pompás öltözéket. Olyan szép lányt pedig már csak a mesében találni, aki igaz szívvel tud gyönyörködni a barátnője szép ruhájában, kalapjában.

A mi Böskénk ilyen mesebeli leánya. Ő valósággal élvezte az Elza mulatságait, örült az ő sikereinek s mindig zavartalanul jóindulatu megnyugvással ismételte: Jó a vagyonos osztálynak!

Hanem egyszer

Betelt az ezer hét, melyet a leány férjhezmenendő korául állapít meg tul a Dunán a néphagyomány. Megjött a szép királyfi, akire ábrándos leánykák várnak-várnak. Várnak, mióta rózsza nyilik, csalogány zeng, csillag ragyog, költő verseket ró. (A jövőben — azt mondják — nem fogják már várni. Szent András-napi bőjtölés, ólomöntés, virágszirom számlálgatás, versolvasás ked-

mutatta, hogyan lehet Magyarországon mindent megcsinálni. Nem az odiozus véderőjavaslatok elfogadtatása a Tisza főbüne. Hanem az, hogy minden törvényt felrugó erőszakossággal példát adott ellenségeinknek a mi teljes leigázásunkra. Ausztria gőgje és gyűlölete velünk szemben ezután már nem ismer határt. Tehet és fog is tenni velünk, amit akar.

Már is érnek a Tiszáék példaadásának gyümölcsei. Az új véderőtörvényben foglalt rettenetes terheken felül már újabb százmillió követelésekkel áll elő a hadügyi vezetőség. Boszniát és Hercegovinát, amelyekért hej beh sok magyar vér és magyar pénz folyt, már kezdik szépségesen Ausztriához csatolni. Egy szép napon majd csak a trializmus befejezett voltára fogunk ébredni. Vagy talán még rosszabrra.

Hát lehet-e a nemzetnek büntetlenül hagyni azokat, akik ide juttatták? Megnyugodhatunk-e addig, míg ezt az egész romlott Tisza rendszert el nem seperjük közéletünk szinpadáról?

Feleljen kinek-kinek hazafias lelkiismerete!

A pápa döntése az ünnepek korlátozásáról.

Mint ismeretes, X. Piusz pápa az elmúlt év július 2-án kelt motu proprio-jában úgy intézkedett, hogy a szokásos ünnepek száma az egész világon korlátoztassék. A pápa ezen intézkedését azzal indokolta, hogy az ipar és kereskedelem rohamos fejlődésével a nagyszámú ünnepek megülése sok nehézségbe ütközik. Ezért a parancsolt ünnepek számának apasztása a keresztény hívek anyagi érdekében szükségessé vált. A motu proprio meghagyta az összes vasárnapokat, karácsony (decz. 25.), újév (január 1.) vizkerezst (jan. 6.), áldozócsütörtök (pünkösöd elő-

tti második csütörtök), Péter és Pál apostolok (jun. 29.) Nagyboldogasszony (aug. 15.), szeplőtelen fogantatás (decz. 8.) és minden-szentek (nov. 1.) ünnepét. — Az eddig nagy lény-nyel megülni szokott Urnapját (pünkösöd utáni második csütörtök) a rákövetkező vasárnapra helyezte át a pápa. A templomok védőszent-jének ünnepeit, az u. n. bucsukat a pápa érintetlenül hagyta ugyan, de felhatalmazta az egyházmegyei hatóságokat, hogy azokat — ha jónak látják — a védőszent ünnepét követő vasárnapra helyezhessék át.

A pápai motu proprio az egész világon élénk feltűnést keltett s a hívek tömegesen fordultak a főpapsághoz azzal a kérelemmel, hogy az ünnepek régi megszokott rendjén változás ne történjék. A magyarországi püspöki kar is a hercegprimás útján hasonló kérelmet intézett a szentszékhöz. A magyar püspöki kar kérelmére a múlt héten az a válasz érkezett Rómából, hogy a pápa ragaszkodik eredeti rendelkezéséhez, amely tisztán gyakorlati jelentőségű és csak az ünnepek külső megüését korlátozza. Hangsúlyozza a római válasz, hogy az ünnepek egyházi megülése a régi marad, csupán a hívek misehallgatási kötelezettsége és a szolgai munkától való eltiltása szűnik meg. Magyarországra még külön kiemeli a hercegprimáshoz érkezett válasz, hogy Szent István király ünnepe, amelyet polgári törvény is országos ünnepé és munkaszünetes nappá tett, a jövőben is megüelhető, azonban a szolgai munka ezen a napon sem lesz bűnterhe alatt eltiltva.

A pápai motu proprio most már végérvényes intézkedése értelmében tehát elvesztik külső ünnepjellegüket s a misehallgatás és a szolgai munkától való tartózkodás nem lesz kötelező a következő ünnepeken:

Karácsony, husvét és pünkösöd *másodnapján*; Urnapján, gyertyaszentelő Boldogasszony (febr. 2.) gyümölcösoltó Boldogasszony (márcz. 25.), Kisasszony napja (szept. 8.), valamint bármely egyházmegye, község vagy ország véüszentjeinek akár fogadalomból akár szokásból keletkezett ünnepei.

A pápai rendelkezések életbeléptetésének idejéről és módzatairól rövidesen rendelkezni fognak az egyes egyházmegyei hatóságok.

Adakozzunk a Sajtóalapra!

ves, bohó varázslatát kegyetlenül elsöpri az ábrándgyűlölő, szivtelen nagy zsarnok: az élet.)

A szép királyfi ezuttal egy csinos, kedves, uri fiú s doktor juris, aki nagy birtoka mellett, csak úgy — nemes ambícióból — szerezte meg a diplomát. Tulajdonképen a Böske apró lábanyomán jött a házba, de ott azután nagyhamar átvándorolt az Elza oldalára. Hiszen Böske okos leány, akinek ha mondt is szépeket, tudja ő azt azért, hogy gazdagnak gazdag a párja. Az is volt; bizonynyal: okos leány. Hanem azért mégis fájt egy kicsit a szive s mikor az eljegyzés megtörtént, mintha valami borus fátýol ereszkednék a szemére, mintha valami panaszos zúgás adna más, komor színt a szokott mondásnak, mintha csak méla sóhajtásba fulna: Jó a vagyonos osztálynak!

Titkolt bánat könnye hullatását, sebzett lány-sziv rejtett vergődését ki tartaná számon? Ki tudná számát adni hány-szor — oh, de hány-szor! — rebegték el a csüggeteg ajkuk azt az egy örökös mondást. A csodaszép s még csodásabban drága kelengye első, pompás darabjaitól a vónatindulásig, mely az új párt nászutjára vitte, honnan megtérve Budapesten fog megtelepedni állandó lakásra. Sok-sok hullámzajlás veri még föl a belső élet tengerét, míg elsimulva, megnyugodva a csöndes lemondás zordságával pihen meg rajta a fáradt gondolat: Mégis jó a vagyonos osztálynak.

Azután, hát azután, nemsokára Böskének is szerencséje akadt. Így szokás azt mondani. És hát bizony már mai napság elég szép szerencse is az, ha egy szegény

uri leánynak kérőül olyan derék, tisztességes férfi jelentkezik, akinek nyugdíjképes, biztos állása van, hivatala a városnál. Az ilyen kérő bizony nem kap kosarat, azért hogy a külső megjelenésére nem valami díszes hódító vagy azért, hogy egy kicsit unalmasan száraz kedélyű, aki még társaságban is mindig csak az aktáiról beszél. De hiszen az élet nem játék, se nem mulatság. Ha vannak is, akinek kedves, könnyed társalgása jobban tetszik a lányoknak, de nem lehet azt kívánni az olyan férjnek való komoly embertől, aki reggel 8-tól 12-ig s délután 2-től 6-ig segít a várost közigazgatni. Az afféle csak a boldog, gondnélküli fiatal uraknak való. Ki tudná ezt jobban, mint akinek ugyis ismert szava járása: Jó a vagyonos osztálynak.

Röviden megtörtént a csöndes esküvő s zavartalan házasságát hosszán-hosszu évei követték. Szürke napok egyhangu sorából esztendőkre új esztendők válnak. Az ember belefásul a szenvedély nélküli, csöndes kis városi életbe. A háznál készült toillettek, a husz koronás kalapok, az egyetlen minden eseléd, gyalogjáró világában is megél az asszony. Panaszkodni nem is illenék annak, akinek olyan derék-ember férjet adott az Isten, mint Böskének, nem kártyázik, nem éjszakázik, nem iszik; igazi jó feleségtartó. A gyermekek is mind épkezláb: egy fiú, egy leány, megint egy fiú, egy leány.

A Budapestre szakadt barátnőről gyéren jön hír. Ünnepi alkalomkor, névnapra, újévre, egy-egy képes kártya.

Nagy is a meglepetés, mikor egy nap aranybogárszínű automobil áll meg a kapu

Széljegyzetek.

A sok angol példától már esőmört kapott minden józan gondolkozású magyar. Mit magyarázgatják nekünk az angol parlamentárizmust, népszuverenitást, többségi elvet, váltógazdaságot s a modern alkotmányos élet egyéb nüanszeit, mikor egyszer nálunk mind-ezeknek semmi értelmük sincs? Hiszen nálunk nincs igazi alkotmányos élet. Mirevaló, veszekedni gyepőlőről, nyeregről, kantárról, mikor se lovunk, se kocsink nincsen. Nálunk csak egy akarat érvényesül: az uralkodói akarat; egy kormányzó, egy törvényhozó tényező van: Bécs. Az uralkodó nevezi ki a kormányt, teremt magának parlamenti többséget, a többségnek megszabja a programját, minden tervet, minden javaslatot előzetes cenzurájának vet alá. Engedelmes szolgálival, a kormánnyal és pártjával azt teszi, amit akar, akkor csapja el őket s nevez ki másokat helyükbe, amikor felséges akaratának úgy tetszik. Hát nem nevétséges pózolás, ha mi Angliára hivatkozunk, ahol a királynak még a miniszterelnök személyének megválasztására is csak igen korlátozott joga van? Ne Angliára pislantgassunk, hanem inkább Oroszországra. Ott a mieinkhez hasonló állapotok vannak. Onnan inkább tanulhatunk. De természetesen nem kell mindjárt a bombákra gondolni.

Szegény Kovács Gyula képviselőt nagyon szigorúan őrzik; felgyógyulni is alig hagyják. A jövő héten már bizonyosan vasra verik. Mintha bakonyi betyárról, többszörös rablógyilkosról, nem pedig egy országgyűlési képviselőről volna szó, aki a parlamenti gazdaságtól vérig zaklatva egy pillanatban megfeledkezett magáról. Eszünk ágában sincs a Kovács Gyula eljárását mentgetni; még kevésbé akarjuk azt helyeselni. De azt már igazán különösnek, igazságtalannak és felháborítóknak találjuk, hogy míg Kovács Gyula letartóztatásában és szigorú fogvatartásában egymásra licitálta a sok illetékes és nem illetékes tényező, addig a másik lövöldöző képviselő ellen a kis ujjokat sem mozgatják. Pedig Ertsey Péter, ha nem is képviselőházi elnökre, de mindenestre képviselőre lőtt. És az Ertsey revolvergolyójáról „szakértői próba” nélkül is bizonyos, hogy képes lett volna gyilkolni. Hát miért nem mérnek itt egyforma mértékkel? Ugy látszik, a munkapártiság nemcsak választási költségeket, hatósági tá-

elött. Elzát hozta a serdülő leányával. A fél utca összeszalad a ritka alkalmatlanság esodájára s az a nagyobb hős, aki szakértőbb areczsal tudja hozzá leadni a maga tudományát. Nagyra vannak vele, hogy ez nem olyan közönséges, füstös gépkocsi, mert ez villanyra jár, fűtve is van, krémzsin selyem a bélése. Találgatják, hány lóerős, mi lehetett az ára? Kérdezzetik a borotvált arczu söffört, mennyi az ő fizetése? Egy fanyarképi szomszédasszony, aki még az ablakát is kinyitotta a látványosságra, móltatlan-kodva csapja be a válasz hallatára: Borzasztó! Több a fizetése ennek a majomnak, mint az én férjemnek, aki pedig királyi só-tiszt, állami hivatalnok!

Odabenn is nagy az izgalom. A piros takaróval leterített ebédlőasztalt ülték körül, mert Elza vonakodott a fűtetlen szalontól, hiába tessékelt a szives házigazda, aki büszke volt erre a szalonra, az amazöld fél-selyem butorával s utánzott mahagóni asztalával.

A két hölgy, asszonyok szokása szerint, tüstént rajta van, hogy egy óra alatt pótolja másfél évtized mulasztását s egyszeribe otthon legyen egymás egész életében. Az egyiknek ugyan nem valami sok a mondanivalója. Megbecsülő, jó férj . . . két hivatali előléptetés, öt évenként emelkedő szerény fizetés . . . némi melléjvedelem . . . de szükség is van rá . . . négy gyermeket öltöztetni, nevelni . . . nem csoda, ha anynyi dolog, anyyi baj és bosszuság közt az asszony kicsit elsavanyodik, kicsit elhizik és el is hanyagolja magát.

Elza mintha csodálkoznék rajta. Oh! ó

mogatást, zsiros „közgazdasági“ területeket, valamint írás-, olvasás-, sőt gondolkodás alól való felmentést biztosít az embereknek, hanem még a büntetőtörvénykönyv ellen is salvus conductus-t nyújt. Szomorúan jellemző a mi zilált közállapotainkra, hogy nálunk nemcsak a pénzintézetek, főispánok és állami alkalmazottak, hanem még az osztó igazságosság is a mindenkori kormányok politikáját kénytelen szolgálni.

*

Sok szóbeszédre adott már okot az a tény, hogy a munkapárt tagjai jobb ügyhöz méltó egyöntetűséggel és kitartással fedezik Tiszának legvadabb erőszakosságait is. Egy harmadfél száz tagot számláló pártban mindössze egy ember akad, akinek lelkiismerete nem bírta el a Tiszáék „nemzeti munkáját“. Ennek a „gondolkozás nélküli“ kormánypártiságnak a magyarázatát igen sokan és bizonyára igen helyesen a két év előtti választások enormis költségeiben és a kormányhatalom félelmetes mindenhatóságában keresik. Való igaz, hogy a megvásárolt és a függő elemeknek nem szokott véleményük lenni. Nem különösen akkor, midőn tudják, hogy az ellenkező vélemény rájuk nézve a megsemmisülést jelenti. De a munkapárt jó részének magatartását még egy más ok is irányítja. A jövőre való tekintet. Még nem tudják, hogy végeredményben ki lesz a helyzet ura, Tiszáék-e vagy a jogfolytonosság és törvénytisztelet. Tisza egy fanatikus elszántságával halad a maga útján. Lukács teljesen a Tisza befolyása alatt áll. Bécs — hálából az engedelmények nélkül megszavazott véderőtörvényért — tartja őket. Az ellenzék pedig fáradt, csüggedt s a munkapárt hite szerint, nem bírja felrázni és harcra vinni a lethargiába süllyedt nemzetet. A munkapárt tehát bizik Tisza és Lukács győzelmében. Ezért nem mozdul meg a lelkiismerete. Mihelyt azonban más szelek fujnak majd a bécsi hegyekből, mihelyt a nemzet kétségtelen bizonyítékát adja majd a most meginduló népgyűlés-sorozatban s az időközi választásokon Tiszáék ellen való felháborodásának, akkor majd egyre-másra fognak jelentkezni a lelkiismeretes hazafiak, akik „kezdettől fogva elítélték az erőszakot.“ Így lesz az, akárki meglátja.

GÁL JENŐ mérnöki irodáját Berce-sényi-utca 33. szám alá helyezte át. Telefon szám 189.

nincs elhizva, sőt karesubb mint leánykorában. Pedig a nagyvilági élet is sok fáradtsággal jár. Tudod, meséli, egész télen át becsületesen ki nem alszom magamat. Páholyt tartunk az Operában, premiére-bérelt a Nemzetiben s a Vígyszínházban is csak meg kell nézni azt a sok ostoba ujdonságot. Előadás után társaságban vacsorázunk, két nagy estélyt szoktam adni, a barátaimat pedig minden szerdán fogadom. Nekem is sorra kell őket látogatnom, a hangversenyekben mindig ott vagyunk s néhány táncmulatságban is részt kell venni. S ez mind csak az estékre szól, hol vannak még a nappali dolgok? Lóversenyek, korzó, kiállítások s annyi minden egyéb! Nem csoda, ha egy saison végére teljesen kimerült az ember. Szerencsére könnyű rajta segíteni. Sokan vagyunk pesti asszonyok, akik ilyenkor szaladunk Párisba. Hat hetet kell tölteni a professzor Rajeuneur szépség-szanatóriumában s végig csinálni mind a nyers hus borogatást, kölni vizes fürdőt, villanyos tornázást, ami a kurához tartozik s akkor újra lehet elől kezdeni mind a mulatságot, amibe már belefáradtál. De kérlek, ne hidd, hogy csak a nagyvilági gyönyörűségeknél élünk. A kis leányom egyetlen gyermekünk — nevelését is magam vezetem, az az én adok irányt a nevelőnő s a tanár urak működésének. Sok jótékony egyesület érdekelt is buzgón igyekszem támogatni s legalább husz folyóiratnak vagyok rendes előfizetője, amellett, hogy minden új könyvet is menten beküld a könyvtárusom.

Így folyt és hőmpölygött az áradat, a magánbeszédé vált társalgás. A jókedvű, közlékeny asszony elmondott mindent, mély

A kereskedelem elfajulása.

Irta: id. EGAN LAJOS.

A kereskedő tisztességéhez nem szabad a gyanu árnyékának sem férfközni, mert az elsőrendű uri foglalkozás.

A kereskedő iskolában tanítják, hogy az új javakat nem állít elő, de a meglévők értékét fokozza. Onnan szerzi be portékáját, ahol azt nagy mennyiségben termelik és ott értékesíti, ahol nagy a kereslet a fogyasztás körében, egészséges viszonyok között árszabályozó közeg válik belőle.

Mert nem termelő, hanem közvetítő a szerepe, nem helyeselhető, hogy az ipar mint termelő osztály nálunk a kereskedelemmel egy kamara hatáskörébe sorakozik.

A félrecsuszott kereskedelmi irányzat nálunk a gazdasági és ipari termelést károsítja.

A házi iparnak szívesen nyakára hozza a külföldi készítmény selejtes portékáját, a gazdának a penészes kukoriczát, az elsőrendű husállatot és ezzel a fogyasztót zsarolva, a realis kereskedésnek egyenesen útját állja és ezzel öli a termelő osztályt, mert nem szabályoz s elfajulásával okozza az élelmiszerek és ipari cikkek indokolatlan drágulását.

Az ő keretében éled fel az uzsora, a korona szövetkezetek, a családfintáskodó bankok és ugynevezett takarékpénztáraknak országos hálózata, sok helyen a panamak penészfészke, melyeknek rendes vége a felszámolás, mely jövedelmi és gazdagodási forrása a fífikának a jóhiszemű emberek megrontása után.

A meggazdagodáshoz nem tudás, csak tág lelkiismeret és bizonyos merészség kell; de merészség kell már ahhoz is ezt kimondani, vagy az ellen segédeszközök után nyulni, mert a sajtó nagyobb része is kalmárközben levő megfizetett kalmárüzlet lett, mely szánalmat gerjesztő lekicsinyléssel kezeli azt, aki az Augiász istállójában tisztogatni akar és ha erre fittyet hánynak, megvadul, fekete reakcióról lármáz, tajtékos szájjal mérget köpköd.

Politikája: az erősebb párt czirogatása a haszonért való tányérnyalás, a benfenteség hajhászása; azért van is minden nagy és kis banknak a maga hivatalos titka. A tisztességtelen verseny, mely sokszor panasz tárgya, ebben a körben támadt és tökéletesedett a mindenároni vagyonszerzés iskolájá-

ban. Most érvényben levő büntető törvényeink, sajnos ezen iskolának hatása alatt keletkeztek; a legsúlyosabb szándékos csalásért csekély büntetés jár, könnyű a kibuvás, a bíró kötve van rideg szakaszokhoz; a tényállás mellékes, a forma többet nyom.

A hazugság írásban és szóban használt dolog; a kis takarékpénztárak alapszabályai a takarékoság előmozdítását külön szakaszokban szent czélnak minősítik, alapszabály szerint üzik az uzsorát e mellett, számtalan esetben ellopják a takarékos betéteket, azután felszámolnak és ezen eljárás nagymesterei rendszeresen szájas demokraták, más téren keresik a további gazdagodás eszközeit és ha alkalom nyílik, saját talaján is zsákmányol, azért nehéz már ezen a pályán a tisztességes megállás ott, ahol az uzsora és élelmiszer hamisítása az élelmesség jele.

A tisztességtelen fogásokban való jártasság; a mai kereskedő irányzat kvalifikációja; akik ebben járatlanok, azok nem boldogulnak. Ők csinálják a drágaságot a közvetítés hosszú láncolatával, ha ettől a fájdalom hangossá lesz, lapjaikban zenebonát csinálnak, két ellenséges táborba igyekeznek terelni a termelőt és a fogyasztót.

Milyen együgyűség ennek felülni, azt fölösleges bővebben magyarázni; annyi bizonyos, hogy mire az élelmiszer a termelőtől a fogyasztóhoz kerül 50—60%-kal drágább lesz a több kézen való átmenetben, a sok közvetítő sorozatán, a falusi szatócstól a hiteltre dolgozó detail kereskedőig. Ez ellen pedig van segítség a hitel, értékesítő és fogyasztási szövetkezetekben. Ahol ezek a központ ellenőrzése mellett működnek, néhány év múlva meglátszik a falu népén és a fogyasztók ezrei között a józanság, a tisztaság tulajdon tisztellete, a családiasszerető tozandóság. A posványból eltörő méreg ellen ezzel vértelve van a nemzet, ezen a körülbástyázott talapzaton tovább épített intézményeivel megmenekül a nemzet és helytállhat a művelt nemzetek versenyében.

**Wallon Henrik Fia utódai
Duha Tivadar és Géza fűszer,
csemege, bor és lisztáru üzlete
Szatmár - Németi, Kazinczy-
utca 2. Alapított 1858. évben.**

Azt hinné az ember, legalább is 10—12 esztendővel fiatalabb a barátnőd.

Az asszony nem szolt s amint szokás mondani, azt is lassan mondta. De a férje, valahogy, mégis rájött, hogy valami bántja. Azt hitte a jámbor, az ő önkénytelen megjegyzéseit vette zokon. Megakart engesztelni s ügyetlen módja szerint esetlen tréfálkozással kerülgette:

— Hja! persze, nem csoda! Mit nem tesz a párisi szépség doktor! Meg hát persze a nagy kényelem. A jómód. A nagy bőség. Drága borok, finom pecsényék. Semmi szükség, semmi gond. Ugy, ugy, amint te szoktad mondani. Hogy is csak. Jó a vagyonos osztálynak.

— Régen volt az. Most már nem azt mondom.

— Nem azt? Már ma másképp gondold? Hát akkor mostan mit mondasz?

Böske jó keresztény bizonyára. Nem irigy és nem rosszlelkű. Uri nő és jó nevelésű, akinek a szótárában nincsenek is csunya szavak. Hanem azért ebben a perben egész valóját úgy ellepte a szívizorító keserűség, a zord fanyarság, az életunalom, a pótolhatatlanul elveszített, a soha meg nem izlett gyönyöröknek örök hiánya, minden, ami nélkülözés, minden ami fáj, — hogy óvhatatlanul, ellenállhatatlanul, elnyomott kin zord kitérésével szakadt fel lényének legbelsejéből:

— Egye meg a fene a vagyonos osztályt!

Dixi.

és sekélyes dolgokat, komoly és vidám eseményeket, beszélt a ruháiról és az utazásairól, új könyvekről s régi márványokról, egész lefolyt s jelen életét föltárta, mint egy színpompás tarka szőnyeget. Csak egyet nem mondott. S mégis hallgatói éppen arra az egyre voltak kíváncsiak. Hiába! A szerény, középkori hivatalnok-család szűk határok közé szorult gondolatvilágában mindig és minden dologban, a legfontosabb. Vajjon az ilyen mozgalmas és fényes, tartalmas és nagyszabású élet: mennyibe kerül? A vendég sietett, hogy többi, leánykori ismerősét is sorra látogassa. Amint egyszer elbúcsúzott, Böske nem nézett utána a pompás gépkocsinak. Nehéz szívvel tett-vett és soha nem érzett fájdalmas keserűség lepte meg egész valóját. A jó sors kitagadottjainak az a mélységes boldogtalansága, melylyel az ilyen száműzött először érzi meg, hogy az élet ünnepi lakomájának asztalán az ő számára nem volt teríték. Nem volt, nincsen és nem is lesz. „Multadban nincs öröm, Jövődben nincs remény!“

Böske férje, a jó ember, el volt ragadtatva s őszinte bámulattal sorjázta el mind a sok szép dolgot, amit a vendégektől hallott s körülötte látott. Felbecsült mindent, a soffőr bundájától az Elza gyémántos kaplajtűjéig s mesésnek nyilvánított mindent. A tulajdonost meg csodaszépnek s fiatalnak találta.

— Egyidősek vagyunk.

Metsző rövidséggel vágott bele Böske szava a nagy-hangos áradozásba.

— Oh! csakugyan. Lám, ki mondaná!

HIREK

Sirató vigasztalódás.

— MAGYAR BALINT. —

Sírva-sír a szomorúfűz
Egész nyáron, őszön át.
Még siratja minden évben
Korán kezdett tavaszát.
Sziromtalan nőtt virága
A lombtalan faágon,
Nem kereste, nem szerette,
Még se látta, föl se vette
Senki sem a világon.

Szomorúk az én heteim,
Szomorúak a hónapok.
Mint a fűzfa hulló ága
Én is egyre siratok.
Mert én is a tavasz előtt, —
Korán nyitlam... Hiába...
Sziromtalan, kevés virág volt,
— Fagyba', hidegbe' virágozott —
Lelkem egy-két virága.

Elsirató bús siratás
A mi egész életünk.
Szomorúfűz, jó testvérem,
De azért csak megszűnh.
Mag nincsen az ágainkon
Csak bánat és falevél,
De abból is élet támad:
— Szomorú dal, borús bánat —
Dogyha egyszer földet ér.

Személyi hír. Csaba Adorján főispán betegségéből teljesen felépült és négy heti pihenőre sályi birtokára utazott.

Oltárkövek szentelése. Hétfőn, e hó 5-én délelőtt 30 oltárkövet (portatíle) szentelt meg a püspök dr. Kovács Gyula, dr. Bakkay Kálmán, Láng Gyula és Sepsy Márton segítségével. Délben az assisztencia tagjai a püspöki asztal vendégei voltak.

Könyvelőválasztás a betegsegélyező pénztárnál. A szatmári kerületi munkásbiztosító pénztárnál üresedésben levő könyvelő állásra Dunka Jánost választották meg.

Giesswein Sándor koadjutorsága. A „Nap“ című fővárosi lap s ennek nyomán egyik szatmári lap is azt a mindenkit meglepő hírt közölte, hogy a kormány ki akarja nevezetni dr. Giesswein Sándor orsz. képviselőt püspökünk mellé koadjutorának utódlási joggal. Az egész hírből természetesen egy szó sem igaz. Megyés püspökünk 72 éves kora daczára testi és szellemi erejének teljes birtokában van, a püspökség anyagi ügyei pedig a lehető legrendezettebbek. Nehéz volna eldönteni, hogy vajjon tévedés, könnyelműség vagy nemtelen czélzat volt-e az otromba hirnek a létrehozója.

Eljegyzés. Hanak Sebő főhadnagy eljegyezte lazári Nagy László leányát, Erzsikét.

Gyűlölködés vagy önvédelem? A múlt héten azt írta egyik szatmári lap Jakab Lajos nagyszekeresi református lelkészről,

hogy régi és teljesen indokolatlan gyűlöletből ismételt halálos fenyegetésekkel ijesztgette Sipos István volt kurátort, legutóbb pedig, anélkül, hogy bármivel is provokálva lett volna, hatszor egymásután rálőtt s a karján súlyos sebet ejtett. Hozzátette még a szatmári lap, hogy a nagyszekeresi nép mód felett fel van háborodva papjának ezen brutális cselekedete miatt, míg az áldozat iránt nagyfokú részvét nyilatkozik meg. Egy-két nappal később egy másik szatmári lap úgy adta elő az esetet, hogy Sipos összeférhetetlen természetű, garázda ember, aki az élőfába is beleköt s a szóban forgó esetben is minden ok nélkül vasvillával rontott a lelkésznek. A lelkész csupán önvédelemből s csak miután hasztalanul próbált menekülni, vette elő revolverét, de azt is inkább ijesztés végett, mint lövési szándékkal. Nincs módunkban a való tényállásról meggyőződni — egész szerkesztőségünk jelenleg egy emberből áll, — de azt a megjegyzést még sem hallgathatjuk el, hogy a két egymással teljesen ellenkező leírás nem valami előnyös szint vet a lapnak — már vagy az egyiknek vagy a másiknak — a megbízhatóságára.

Esküvő. Ragályi Kálmán kereskedő egybekelt folyó hó 3-án Albisi Bakesy Lili-kével.

Kedves meglepetés — egy sikerült fénykép, aminőt élethű és művészi kivitelben készít Scherling Antal festő és fényképész új, modernül berendezett műtermében a Pannonia udvarán földszint.

„Rátok lányok még az ég is beborult.“ Mindig szidjuk a hadügyi vezetőséget. Nem ok nélkül. Elszívja vérünket, pénzünket, de nemzeti mozgalmainkról csak akkor vesz tudomást, amikor azokat fegyverrel kell elfojtani. Most meg már nepeköltészetünket is kikezdi. Legutóbb is csuffá tett egy régi szép magyar nótát. Azt, hogy „Zsindelyezik a kaszárnya tetejét.“ Eddig csak azért borult be — a nóta szerint — az ég a lányokra, mert katonának vitték a legények elejét s „maradt itthon kettő-három nyomorult“. No hát most már az a néhány nyomorult se marad itthon. Katonának viszik ezután azt is. Csak a teljesen siketek — akik a láposbányai robbanást sem hallanak meg, a vakok, a futóbolondok, meg a többszörösen puposok maradnak itthon. Már nem csak beborult, de a menykő is lecsapott.

A hét legrosszabb viczeze. Miért van Szatmáron az utcáknak a közepé kiköveze?

— Azért, hogy a szekerek a kövezett ut mellett — jobbról is, balról is — járhasanak s az egészség ápolásához mulhatatlanul szükséges porról bőségesen gondoskodhassanak.

Hitoktatói kurzus. A nemzetközi eucharisztikus kongressussal kapcsolatosan szept. 6-tól 10-ig Nagl Ferencz bécsi bíboros hercezerékek védősége alatt hitoktatók nemzetközi kongressust tartanak, amit 10. és 11-én Ferencz Ferdinánd főhercege védősége alatt paedagogiai kongressus követ. A kongressus tartalma alatt egyházművészeti kiállítás lesz, mit a résztvevők jegyük felmutatása mellett díjtalanul megtekinthetnek. Szept. 14-én délután fél 3 órakor a nagy Musikverein Saalban ünnepi hanverseny lesz, melyen A. M. Klafsky „Rosa Mystika“ szenténekét és P. F. Hartmann „Az utolsó vacsora“ ez. oratoriumát adják elő. Az Országos Katolikus Szövetségnek, mint a magyar csoport középponti bizottságának most kezdődött a magyarországi Mária kongregációk jelentkezése és pedig elsőnek a pozsonyi 140 taggal. Jelentkezési határidő azok számára, akik elszállásolást is kívánnak aug. 10.; azok-

nak pedig, akik csak jegyet váltanak aug. 20. Erről az Országos Katolikus Szövetség az összes plebániákat köriratban értesítette. Itt közöljük, hogy a kongressust bezáró körmeneten a magyar nemzeti csoporton belül a testületileg résztvevő egyesületek és körök zászlóik alatt jelenjenek meg, amire az Országos Katolikus Szövetség azokat különösen fölkéri.

Donáth napja. A szokásos Donáth napi bucsut az idén is megünneplik a Szatmárhegyen. A bucsu napja az idén augusztus 11-re esik. A Sz. E. H. E. V. a bucsu napján külön vonatokat indít, egy a hegyre, mint vissza Szasmárra. A hegyre menő külön vonat indulási ideje d. e. 7. ó., 10 ó. 23 és 1 ó. 7. perc. A hegyről pedig 11 ó. 36 p. 2 ó. 25 p. és este 8 órakor indulnak külön a vonatok Szatmárra.

Sajtóhiba a pénzverőben? Az új kétkoronások között több hibás verésű akad. Ezeknek az a bajuk, hogy körül a peremükön alkalmazott ismert fölírás: „Bizalmam az ősi erényben“ hatalmas sajtóhiba segítségével „Bizalmaósi erénybe“ né alakult át. Hogy ebből a hibás verésű ezüstpénzből mennyi készült, azt ma még nem lehet megállapítani, mert a pénzverő intézet hihetőleg később vette észre a hibát, amint hogy a kétkoronásokat forgalomba hozó bankok sem jöttek rá. Arról, hogy ezek a rossz feliratu pénzdarábok hamisak volnának, alig ha lehet szó, mert hiszen ez a pénz olyan friss keletű, hogy hamisításukra még a legfürgébb és legveszedelmesebb pénzhamisító sem vállalkozhatott. Bár ez sem lehetetlen. Miután azonban később a „Bizalmaósi erénybe“ fölírás esetleg kételyekre adhat alkalmat, igen üdvös lesz ezeket a forgalomból kivonni.

VIDÉK

Egyházi kinevezések. Pap Antal munkácsi g. kath. püspök Medveczky Andor ökörmézsi s. lelkészt kinevezte Rónaszékre i. h. lelkészül.

Püspöki adomány. A munkács egyházmegyei püspök a bécsi XXIII. eucharisztikus kongresszus magyar csoportjának 200 koronát adományozott.

Eljegyzések. Fehér Barna okl. gyógyszerész eljegyezte K. Rabár Dusit, K. Rabár János magyarkomjái lelkész leányát. — Szegedy Erzsikét, Szegedy Gyula máramaroszigeti ügyvédkamarai elnök leányát eljegyezte dr. Demjén József nyiregyházi gyakorló orvos.

Vármegyénk állategészségügye. Többfelől érkeznek értesítések, hogy Szatmár vármegye területén egyre több áldozatot szenvednek a különböző állati betegségek. Így a lépfene, veszettség, sertésorvász és sertésvész — különösen a két utóbbi — temérdek kárt okoznak és erősen terjedőben vannak. E szomorú és évről-évre ismétlődő ténnyel szoros összefüggésben van az állatbiztosítási ügy. Hosszu ideig az állatbiztosítási üzletág nálunk nem tudott népszerűsége jutni. Nagyobb jelentőséget csak az utóbbi években ért el, mióta az állatárak jelentékenyen emelkedtek s így valamely haszon- vagy tenyész-állat elhullásával nagyon érzékeny veszteség éri a gazdákat. E jelentékeny anyagi károsodás ellen való védekezés lendítette fel ezt az üzletágat, úgy, hogy ma az állatbiztosításban eddig nem tapasztalt élénkség észlelhető. Az ország állattartó gazdái lassanként ráeszmélnek az állatbiztosításnak részükre való nagy fontosságára.

Pártoljuk

a hazai ipart!

Minden magyar ember szent kötelessége a hazai ipar pártolása.

KEPES SÁNDOR

Első Magyar Andesit Sirkőgyárában SZINÉRVÁRALJÁN

csakis hazai termékeket dolgoznak fel.

A legkifogástalanabb kivitelben készíti a legkülönbözőbb alaku piramisokat, obeliszket, keresztet, emléktáblákat, sírfedeleket, mezei keresztet, kápolnákat, mauzoleumokat stb.

MODERN BERENDEZÉSŰ GÉPTEREM A CSISZOLÁS RÉSZÉRE.
Fiók-üzlet: Szatmár, Attila-u. 4.

Miniszeri kiküldött. A m. kir. belügyminiszter dr. Blum Ödön közegészségügyi főfelügyelőt, a közegészségügy, illetve a kolera elleni védekezés érdekében elrendelt intézkedések végrehajtásának ellenőrzése céljából Máramaros vármegye községsége kiküldötte.

Birtokvétele. Gróf Andrassy Géza egy újabb uradalomnak lett a tulajdonosa, amennyiben megvette a volt Thonet-féle csiróka-hosszmezői uradalmat.

Tüz. Gróf Károlyi Gyula kishalmosi gazdaságában a napokban gyújtogatásból tűz támadt s mintegy 4000 korona értékű takarmány lett a lángok martaléka. Rövid nyomozás után a csendőrség megállapította, hogy Muszta György, Szádi Dániel, Kiss Zsigmond és Lázár László kishalmosi lakosok a tettesek, kik beismerték, hogy a gyújtogatást bosszúból tették.

Államsegély. A belügyminiszter a nagyszőlősi közpörházzal kapcsolatosan felállítandó tüdőbeteg-szanatórium segélyezésére 5 ezer korona évi hozzájárulást ajánlott fel.

Szerencsétlenség a gerényi templomban. A gerényi Árpád-korabeli templomot tudvalevően most renoválják. A renoválás körül foglalatatoskodó munkások közül a múlt héten az egyik egy magas állványról oly szerencsétlenül zuhant le a templom kövezetére, hogy több helyen súlyos csonttörést szenvedett.

Dinamitos merénylet. A múlt esütörtökön éjjel 12 órakor Láposbányán ismeretlen tettesek dinamitmerényletet követtek el Hanek Mihály bányatanácsos ellen. Egy francia részvénytársaság tulajdonában lévő u. n. Sirga-bányánál történt a merénylet. A bányatanácsos a bánya melletti házban a hőség miatt nyitott ablakok mellett nyugodtan aludt családjával, amikor egyszerre óriási robbanás reszkettette meg a levegőt. A lakás nyitott ablakán valaki dinamitpatront dobott be. A nagy légnyomás kidobta ágyából Haneket és gyermekeit, a butorok nagyrészt eltörték, az ablakok mind összezúzódtak, a bányatanácsosnak pedig mindkét dobhártyája beszakadt, úgy hogy hallóképességét teljesen elvesztette. A nyomozás megindult és a gyanu elboacsított bányamunkások ellen irányul. Ez különben már a második merénylet a bányatanácsos ellen.

Sikkasztó postás. A beregszászi kir. törvényszék vizsgáló bírása elfogató parancsot adott ki Jakab Tamás 34 éves ungvári posta szolga és pénzeslevélhordó ellen, aki nagyobb összeg hivatalos pénz elsikkasztása után július hó 30-án állomáshelyéről, Ungvárról megugrott.

Uj számtiszt. Hebe József nagykárolyi pü. számgyakornok a beregszászi pü. igazgatóság mellé rendelt számvevőséghez id. minőségű pénzügyi számtisztte neveztetett ki.

Halálozások. Özv. Petruska Lajosné született Jandrisics Anna július 31-én meghalt Beregszászon. — Özv. Bay Lászlóné július 22-én meghalt Nagybányán. — Badini Huboda Gusztáv pénzügyi tanácsos, 48 aszonvéd aug. 2-án elhunyt Nagybányán.

A szatmármezei románok nemzeti gyászja. Felháborítóan érdekes és egyben humoros nemzeti gyászt ülnek most a szatmármezei oláh nemzetiségi vezetők. Szamoshidon az oláh esperesi kerület tanítói a napokban tartották meg szokásos évi gyűléseiket és az összejevetel alkalmából táncmulatságot is akartak rendezni. De szándékuk kivételében megakadályozta őket az egyházi hatóság. A tanítók tánczát azért tiltották be, mert az oláhoknak, a magyar püspökség létesítésének engedélyezése miatt most nemzeti gyászuk van.

Jóváhagyott vármegyei pótdadók. Az 1912. évre Szatmármege törvényhatósági közgyűlése által engedélyezett vármegyei pótdadók és pedig: a tisztviselői nyugdíjalapra 1¹/₄%, a vármegyei közművelődési alapra 3¹/₂%, a helyi érdekű vasutak segélyezésére 1¹/₂%, a különböző czélokra felvett kölcsön törlesztésére 1¹/₂₀%. Összesen 5% pótdadót a pénzügyminiszter a belügyminiszterrel együtt engedélyezte. A pótdadók kivetését az alispán már elrendelte.

Menyasszonyi

kelengye

200 K-tól

2000 K-ig

SPITZ BÉLA

női s uri divatáruházában

SZATMÁR-NÉMETI

Hám János-u. 1.

színház mellett.

Vidékre

mintákat küldök.

Uj nagyközség. A belügyminiszter az ugoesamegyei Halmi kisközségnek önálló nagyközséggé való átalakulását elrendelte.

Tifuszjárvány Munkácson. Nap-nap után szaporodik a tifuszbetegség száma, az elmúlt héten ismét 13 tifuszos megbetegedés történt s különösen az itt állomásozó 11. honvédegyalozezred 1. és 2. zászlóaljának legénysége között dühöng a járvány.

Kolozsvári szappanok!

Automobilolaj és benzin

fényképezési cikkekben nagy választék.

Bródy Béla Diana-drogeriája

Szatmár, Hám János-u.

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

MINDENNEMŰ ELEMISZAKKAI NYOMTAT-

- * VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAP-
- * HATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- * KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-
- * NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

Kinevezések, áthelyezések. A válás- és közoktatásügyi miniszter a következő állami iskolai tanítókat és tanítónőket nevezte ki.

Szatmár vármegyében: Mózsfalu: Erdélyi Gábor; Jeder: Korodán Tivadar; Nagybánya-Feketepatak-telep: Petneházy Erzsébet; Szamosborhid: Papp Viktor és Juhász Mária; Szaniszló: Baumgartner György, Budó Rémusz és György Terézia Pirokska; Tartole: Getie Kornélia; Törökfalva: Jaczina Anna; Kismajtény: Otmayer Gyula; Tyukod: Mikó Mátyás és Almássy Sára; Szamoskőröd: özv. Ille Bertalanné; Erendréd: Berki Júlia; Gyökere: Baesila Viktor; Kapnikbánya: Ember Lászlóné Bende Jolán; Nagynyíres: Schönplug Béla. A következőket pedig áthelyezte: Szatmár-Németibe Jankovich Zoltán dombovári, Nagysomkútra Szabó Géza és neje mezdopanti, Avasujfalura Ille Péter mózsfalui, Réztelekre Halován János krasznahorvái, Szaniszlóba Vörös Juliánna szatmárúvári, Vámfalura Lohán János gyökere, Tyukodra Karabélyos Andor és neje szaniszlói, Szatmárudvarira Petruska Berta szamoskőrői tanítókat, illetve tanítónőket.

Beregszász vármegyében: Botrágyra: Kőrösmezei Ilona; Ilonezára, Papp Vilma és Horváth László, Szajkófalvára: Turjanovits Péter, Kajdanóra: Csobod József, Zajgóra: Bucsina Béla, Nagydobronyba: Pongó Erzsébet, Alsóverezckére: Oláh Dezső, Katlanfaluba: Német András, Felsőverezckére: Pál Péter, Mezőterebesre: Paulovics Mária, Szolyvára: Gönczyné Papp Kornélia, míg özv. Ember Lászlóné Bende, Jolán Kapnikbányára neveztetett ki. — Áthelyeztettek: Mezey Károly Kajdanóból és Seressné Vodiczka Gabriella Szolyváról Beregszászba, Gönczy József Tokajból Szolyvára, Kacsó Ignác Csaczáról Bilkére, Csoknyai Bertalan Zajgóból Gergelyibe, Lezerniczky Bertalan Alsóverezckéről és Haraszi György, Katlanfaluból Dévaványára (külterület), Lenkey Győző Felsőverezckéről Vecsésre, özv. Molnárné Fekete Anna Beregszászból Kaposvárra és Szabó Sándor Nagydobronyból Kisvárdára.

Ungvármegyében: Tiszaásványra: Somogyi János, Szenteskére: Gombos Albert, Peregnyebé: Tóth Lidia, Turjaremetére: Schenk-

ner Irén, Hortyóra: Kaszárdá György és Lewandowszky Kornélia. Áthelyezettek: Bodó Sándor és neje Kontaly Mária Hortyóról Laborcyszöggre.

Máramaros vármegye. Batiza: Rozgonyi Mihály és Iváncsó Ilona, Borsa: Hritz Jenő Spisovszky Sári, Dolha: Hatfaludyné Lukács Mária, Dragomérfalva: Boka Gyula, Felsővissó: Wlác Simon, Faluszlátina: Keszler Károlyné, Donáth Berta, Kovácsi Ilona Huszt: Fidrú Margit. Iza: Holländer Hedvig, Kasómező: Berliner Armin, Keselymező: Bodó Pál és Telkes Miksa, Kőkönyes: Szabó Mihály és Szentgyörgyi Paula, Mikolapatak: Révész József, Nyágova: Budavári László, Ósándorfalva: Hajduk János és Papp Margit, Tárcaufalu: Farkas József, Tiszaveresmart: Schihta Tilda, Felsőkatalinfalva: Jónás Juliánna, Mihálka: Borbély Károly, Rozália: Polyánszkyne Bodó Erzsébet, Alsószinevér: Ladányi Irén, Alsóvissó: Bucsin Ilona és Strém Ilona, Budafalva: Márkus Ernesztin, Farkasrév: Fáy Borbála, Felsőcsapsa: Novák Vilma, Szaploneza: Kohánszky Ida, Hernyése: Gyulai Béla, Majdánfa: Földváry Béla, Herince: Teleházy Margit, Ferenczölgy: Stein Olga. Áthelyezettek: Bustyaházára Bucsinyi Aladár zubrohlavai, Dragomérfalvára Brenesek Margit magyarszentmihályi, Felsővissóra Lenábel Franciska középvisói, Hosszmezőre Karingez Julia budfalvai, Husztra Herczy Sándor szeklenzei, Kaszómezőre Hegedűs Erna farkasrévi, Keselymezőre: Sesták Zsófia felsőcsapsai, Kőrömező-Biróvölgyre: Halmágyi Mihály széleslonkai, Majszinra: Bihariné Szabó Paula szaplonezai, Ökörmezőre: Tóth Margit alsószinevéri, Tiszabogdányra Majtényi Sándor vasztélyi, Borsára: Flejszig Jakab gyergyóbékási, Középvisóra, Batin Gizella alsóvisói, Máramarossziget-Dobonyosra: Pionovszky Károly lonkai, Szeklenzére Bereghy György kelesényi, Herinesére: Dobok Miksa okolicsói.

Ugocsa megye. Feketeardó: Krausz Frida, Tiszaujváros: Turesányi István.

Áthelyezések. A vallás és közoktatásügyi miniszter Keller Aladár, mátiszkalkai polgári iskolai rendes tanárt a szatmári áll. polgári fiúiskolához; Konda László sümei áll. reáliskolai r. tanárt pedig az ungvári áll. főreáliskolához helyezte át.

Kitüntetett tanítók. Juhász Nándor porosztói áll. isk. és Kubinecz György ilonokujfalui tanítót a Földhitelintézet 200—200 K jutalommal tüntette ki a gyümölcsfatermesztés, terjesztés és oktatás körül szerzett érdemeikért.

Tanítónőválasztás. A mérki róm. kath. iskolánál most szervezett harmadik tanítói állásra f. hó 4-én egyhangulag Kertész Anna okl. tanítónőt választotta meg az iskolaszék.

A családi pótlék. Gróf Zichy János vallás- és közokt. miniszter a napokban adta ki a családi pótlékra vonatkozó rendeletét. A rendelkezés szerint a minisztériumban alkalmazott tisztviselőknél és tanárokon kívül 200 koronás segélyben részesülnek az elemi népiskoláknál alkalmazott tanítók és tanítónők, valamint az államvasutak által fenntartott iskoláknál alkalmazott tanítók és tanítónők, az állami gazdasági szaktanítók és szaktanítónők, az állami középiskoláknál állami segélydíj élvezetében álló helyettes tanárok, az állami ipariskoláknál ösztöndíj élvezetében álló tanárjelöltek, 100 koronás segélyben részesülnek az állami kisdobónók, továbbá az altisztek és szolgák, gyermekenként és családtagonként. A kultuszminiszter ez alkalomból a Néptanítók Lapjából rendkívüli számot adatott ki, melyben az áll. alkalmazottak családi pótlékáról szóló törvény közlése után vonatkozó végrehajtási rendeleteket adta ki. Miután a Néptanítók Lapja minden intézetnek hivatalból jár s kiki ebből köteles tudomásul venni a rendelkezést, az intézkedéseket lapunkban külön nem ismertetjük, hanem figyelemztetjük a tanítókat, hogy a férfi tanítók családi pótlékra való igényüket az A., a tanítónők és óvónők a B., mintalaprak megfelelően elkészített kimutatással kötelesek 14 napon belül a kir. tanfelügyelőségnek bejelenteni. Azok, akiknek családjában saját jövedelemmel nem bír

családtagok vannak, erre vonatkozó igényüket az E. minta szerinti kimutatással jelentik be. A családban előforduló minden változást azonnal be kell jelenteni; aki késedelmesen vagy egyáltalán nem jelenti, fegyelmi vétséget követ el.

IRODALOM

A „Magyar Figyelő“-nek augusztus elseji számában Réz Mihály bírálatot ír Andrassy Gyula gróf választójogi tervezetéről *Bella* Aladár tanulmányt tesz közzé arról, hogy idegen uralkodóházbeli fejedelmek miként viselkedtek a magyar nyelvvel szemben, *Farkas Pál* „Versailles“ ezimen történeti képet fest, *Horváth János* méltatja és bírálja a legújabb „irodalmi forradalmat“; *Szedekényi Anna* a nőknek az államok törvényeiben való jogi helyzetéről ír. A „Magyar Figyelő“ előfizetési ára negyedévre 6 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VI, Andrassy-ut 16.

Az Élet szépirodalmi heti folyóirat IV. évfolyamának 31. száma, gazdagon illusztrálva, a következő tartalommal jelenik meg: *Lejtő. M. E.* — *Samassa* biboros. — *Aranka. Dánielné, Lengyel Laura.* — *Pietá. (Költmény.) Fordította Lányi Sarolta.* — *Balkezem. (Költmény.) Lányi Sarolta.* — *Roppant nagy szerelem. (Regény.) Kanizsai Ferencz.* — *Menekülés a vízbe. Box.* — *Ofélia utolsó dala. (Költmény.) Szalay Mátyás. Békés percek. Hungarus.* — *Panu. (Regény.) Aho — dr. Kara. Almok hercegasszonya. Angolból fordította. Kendeffy Katinka.* — *Quartier latin. Tass E. Isván.* — *A Főti templom.* — *Tristia. (Költmény.) Téglás Dezső.* — *Mozgóképek.* — Szerkesztői üzenetek.

A „Vasárnapi Ujság“ augusztus 4-iki számának szépirodalmi olvasmányai: *Szende Dárdai Olga és Claude Farrère regénye, Majthényi György novellája, Bodor Aladár, Lányi Sarolta és Kossák Jenő versei.* Egyéb közlemények: gróf Vay Péter eikke a japán császárról, báró Gromon Dezső arcképe s a rendes heti rovatok. A V. U. előfizetési ára negyedévre 5 korona, kiadóhivatal (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.)

Szent-Bertalan-éj.

Azon történelmi kérdések sorában, amelyeket különös előszóval szoktak az egyház elleni támadásokra felhasználni, egyike a legürübben emlegetettnek a *Szent-Bertalan-éj* vagy másnéven a párisi vérvásár. Augusztus hónap, amelynek 23-áról 24-re virradó éjszakáján történt az eset, alkalomul szolgál a kérdésnek tárgyilagossá, minden tendenciától ment megvilágítására.

A véres esemény helyes megértéséhez szükséges a történelmi előzmények rövid összefoglalása.

Franciaországban tudvalevőleg sohasem tudott a protestánsizmus nagyobb elterjedtségnek örvendeni. Legnagyobb virágzása idején sem mondhatta a magáénak még a lakosság 15 százalékát sem. Mint Európa többi államaiban, úgy Franciaországban is csakhamar felváltotta a szellemi harcokat a kard, a hitvitákat a polgárbáboru. Első tekintetre azt lehetne hinni, hogy a csekély számú francia protestánsok, akiket *hugenotáknak* hívtak, vakmerőség nélkül alig gondolhattak a nagy többségben lévő katolikusok fegyveres megtámadására. Ne feledjük azonban, hogy a hugenoták között voltak dús gazdag emberek, kitűnő hadvezérek (Condé herceg, Coligny admirális), jeles diplomaták, akiknek tehetségei pótolták hitsorsosaiknak számbeli kisebbségét. Főleg pedig figyelembe kell vennünk azt, hogy a hugenoták állandó összeköttetésben voltak a külföldi protestáns udvarokkal (elsősorban Angliával) s azoknak bőséges pénzbeli és fegyveres támogatását élvezték. Nagyban növelte végül a hugenoták bátorságát és hatalmát IX. Károly király anyjának, Medici Katalinnak féktelen nagyraívágása, aki a saját önző céljai érdekében folytonosan egymás ellen uszította a két pártot s ha helyzete úgy kívánta, bár maga katolikus volt, habozás nélkül juttatta va-

gyonhoz, hatalomhoz s a legelőkelőbb állásokhoz a hugenotákat.

A vallási háborúk (a katolikusok és hugenoták között 1560-ban törtek ki s változó szerencsével folytak. E harcok folyamán Guise Ferencz herceg, a katolikusok vezére orgyilkosságnak esett áldozatul; a gyilkosság Coligny tudtával és beleegyezésével történt; Béza, a hugenoták szellemi vezére, a gyilkost felvette martyrologiumába. 1569-ben elesett Condé herceg Jarnac város ostrománál. Miután így, mindkét fél elvesztette vezérét, lassankint megérlelődött a hajlandóság a békekötésre, amely létre is jött 1570-ben St. Germain-ben. Ennek értelmében a hugenoták szabad vallásgyakorlatot nyertek egész Franciaország területén — Páris városának kivételével; — elérhető lett számukra minden állás, minden méltóság; azonfelül fentartás nélkül az ő tulajdonukba ment át 4 kiváló fontosságú erőd: La Rochelle, Cognac, La Charité és Montauban. A protestánsok e békekötéssel olyan előnyös helyzetet biztosítottak maguknak („állam az államban“, akadálytalan összeköttetés a tengeren Angliával), hogy a közügyek irányításába döntőleg folyhattak be s állandóan kihívták maguk ellen a tulnyomó többségben lévő katolikusok irigységét és bossúságát. S ez, ha nem is volt közvetlen oka, de mindenestre hatalmas támaszul és veszedelmes élesztől szolgálta a két év múlva bekövetkezett véres tragédiához.

Hogy az st. germaini béke szilárdságát minél hathatósabban biztosítsák, a vezető körök azt a Navarrai Henrik és Margit francia hercegnő közötti házassággal akarták megpecsételni. A házasság meg is történt 1572. augusztus 18-án Párisban. Az esküvőre a király egyenes meghívása folytán igen sok előkelő hugenotta is megjelent Párisban, köztük természetesen Coligny admirális is. Coligny-ról ekkor már mindenki tudta, legjobban mint közelről érdekelt fél Katalin anyakirályné, hogy igen merész tervekkel foglalkozik. Célja volt elsősorban összekötni Spanyolországot, mint a katolicizmusnak akkoriban főerősségét egész Európában. Evégből reávette a győnge jellemű királyt, aki minden tehetetlensége mellett is folyton nagyszabású hódításokról ábrándozott s a kire Coligny 1570. óta elhatározó befolyást gyakorolt, hogy szövetséget kössön Erzsébet angol királynővel és hogy hathatósan támogassa a németalföldi lázadást. A szűk látókörű király csak hatalmának nagyobboldását látta a Coligny tanácsaiból; azt már nem vette észre, hogy e tanácsok elsősorban a katolikus vallás fő erősségének, Spanyolországban romlását célozzák és Franciaországnak egy sokkal félelmetesebb ellenfelét, Angolországot juttatják később már legyőzhetetlen erőhöz. Coligny észlelése hamar észrevette, hogy terveinek legnagyobb akadályja Katalin, az anyakirályné. Tudta jól, hogy amíg ez az asszony a király mellett van, addig az ő befolyása nagyon ingatag alapokon nyugszik. Azért igyekezett Katalint mindenáron eltávolítani az udvarból. Csakhogy Katalin is megérezte a veszélyt, amely eddigi befolyását fenyegette. S mivel más módot nem talált, orgyilkosokat bérelt fel Coligny megsemmisítésére. A merénylet azonban (aug. 22-én) nem sikerült; Coligny csak könnyebb sebet kapott.

A megkísérelt merénylet, melynek értelmi szerzőjét mindenki ismerte, nagyon veszedelmessé tette az anyakirályné helyzetét. A hugenoták annyira fel voltak böszülve, hogy egy szemtanu állítása szerint „kicsiben mult, hogy a Louvre-t meg nem rohták“. Katalinnak menekülnie kellett a vérg sértett hugenoták boszujára elől, vagy pedig cselekedni. Ő az utóbbit választotta. Elhatározta nem a hugenotáknak, hanem vetélytársainak kiirtását. A vallással vajmi keveset törődött Katalin. Salviati, akkori párisi nuncius azt írja róla, hogy „nem hitt Istenben“, ateista volt. Egy olyan nőnek, akiben a teljes hitetlenség mérhetetlen nagyravágással párosul, nincsenek lelkiismeretfurdalásai.

(Folytatjuk.)

**Iskolakönyvek,
Imakönyvek,
Folyóiratok,
Disz művek,
Üzleti könyvek,
Könyvtárak,
Albumok**

kötését és aranyozását, ugyszintén raj-
sok kasirozását, passepartoutok, papir-
reklámláblák aranyozását, pontos és tar-
tós kivitelben, szolid árak mellett készít

Gárdos Ferencz

könyvkötészete

Szatmár-Németi, Deáktér 7.

Halmi-ház.

Az 1911-i szatmári kiállításon jó mun-
káért BRONZÉREMMEL kitüntetve.

Ma már mindenki tudja, hogy la-
kást, butorozott szobát, üzlet és gyár-
helyiséget bérelni, kiadni, ingatlant úgy
a fővárosban, mint a vidéken venni, el-
adni csak HUSZÁR A. hirdetési iro-
dája útján lehet. Budapest, V. Zrínyi-
utca 1. Gresham-palota. Legmegbízha-
több vállalat. Elsőrangú ajánlatok.

Blatniczky Fános

elsőrangú kályhás-üzlete.

Lakás: Raktár:

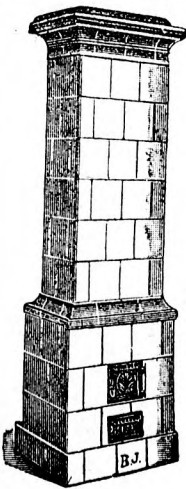
Bercsényi-utca. Petőfi-utca 3.

(Saját ház) (Népbank-épület)

A legrégebb kályhás-üzlet Szatmáron.

Fennáll 14 év óta.

Szolid árak.

Pontos kiszolgálás.

Készít a legkénye-
sebb izlésnek is
megfelelő minden-
nemű porcellán és
cserép kályhákat,
takaréktűzhelyeket
kandallókat, fűrdő-
kádakat és falbur-
kolatot. ::: Ugyan-
ezekből állandóan
nagy raktárt tart.

Csakis elsőrangú
kályhás munká-
sokat alkalmaz és
minden munkát a
saját vezetése alatt
végez úgy helyben,
mint a vidéken. —

Régi kályhák új
szerkezetre való
átalakítását jutá-
nyos árért vállalja.

ROZSNYAY és JÁSZAY

műszerészek
varrógép és kerékpár
RAKTÁRA,
mechanikai gépjavitó
MŰHELYE

SZATMÁR - NÉMETI,
Hám János-utca 12.

(Bejárat Rákóczi-utca felől.)

Varrógép, írógép, gramofon és fegyver javi-
tást szakszerűen, gyorsan és pontosan esz-
közlünk. — Raktáron tartjuk a legjobb minő-
ségű varrógépeket úgy házi, mint ipari célra.
Minden rendszerű varrógépekhez tük kaphatók.

Magyarország legrégebb egyházi szerek és zászlók gyára.

OBERBAUER ALAJOS UTÓDA

Alapított 1863-ban. GYÁR ÉS RAKTÁR: BUDAPEST, V., VÁCZI-UTCZA 41. SZÁM. ÖTSZÖR kitüntetve.

Czégtulajdonos: Kronberg Jó-
zsef a Ferencz József-rend
lovagja, Klótild főhercezsasz-
szony 6 cs. és kir. fensége
és Magyarország herceg-
primás Ur Ó-Eminentijának
udvari szállítója.

Egyházi és egyleti zászlók,
éroz- és faárak.

Arjegyzékek és költségtervezetek
díj- és bérmentesen küldetnek.

A budapesti, váci, központi és egyházmegyei,
valamint anyitral, pécsi, székesfehérvári, győri
és gyulafehérvári oltáregyletek, továbbá a
kassai egyházmegyei műszaki iroda és a os.
és kir. hadsereg szerződött szállítója.

Telefon 167-34.

Ajánlja: miseruha és egyházi
szereplényekből dusan föl-
szerezett nagy raktárát, mely
bővelkedik gót-, román- és
reneszánsz-stilű ruhákban, va-
lamint pontifikáló szerekben,
stb. stb.

Telefon 3-72.

TOKAJ-HEGYALJAI BOROK

KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÁSA

Hám János-utca, (dr. Vajay-palota),

hol a legkitünőbb saját termésű, legtisztábban kezelt: kizárólag tokaji boraink
kaphatók alanti minőségben:

Kitünő izü tokaji asztali bor	literenként K	1.10
Kitünő izü édeskés tokaji asztali bor	"	K 1.20
Kitünő izü tokaji pecsenyebor	"	K 1.40
Kitünő minőségű tokaji szomorodni bor (1910. évf.)	"	K 1.60
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1908. évfolyam)	"	K 2.—
Kitünő minőségű tokaji szomorodni (1904. évfolyam)	"	K 3.—
Asszu- és gyógyborok 1/2 literes palaczkokban,		
1904. évi 3 puttonos asszu	"	K 3.—
1909. évi 5 puttonos asszu	"	K 5.—

A borok eredeti töltésűek és azok tisztán kezelt jó minőségűek és valódiságáért felelősséget vállalunk.

Vidéki megrendelések a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Meggyőződésképpen sziveskedjék egy próba palaczk megvételével kísérletet tenni.

Tokaj-hegyaljai borüzlet Hám János-utca,
dr. Vajay-palota.

WALTHERR GIDA

katholikus czég, az arany érdemkereszt tulajdonosa

ÜVEGFESTÉSZETE

velencei és üveg mozaik intézete

Budapest, VIII., Conti-utca 25.

Telefon 70-01

Készít művészi kivitelű festett

TEMPLOMABLAKOKAT,

velencei és üvegmozaikot

a legegyszerűbbtől a leggazdagabb kivitelig jutányos ár mellett.

Legutóbb készült munkák: Veszprémi székesegyház 32 ablak.
Hódmezővári templom 15 nagy ablak. — Sátorajka-Ujhely 8 nagy ablak. —
Sárospataki főtemplom 12 nagy ablak. — Szabadka, pécsi, bárfai és
kőhalmi Szent Ferencz-rendi templomokban 47 nagy ablak. — Budapesti
örökimádási templom 4 nagy ablak és 28 kisebb szőnyeg ablak. — Továbbá
a nemessáduvári, hosszuróti, futaki, esztergomi, dési és besztercebányai
püspöki és vártemplomi, valamint az ungvári, vetési, csanálói és gebei
templomok festett ablakai.

Színes minta rajzokat díjmentesen küldök. — Számos kitüntetés
és elismerés a készített munkák után. — Kívánatra saját költ-
ségemen a helyszínére utazom.

